

Energiamessut 2018

**Fingridin
sidosryhmäseminaari
24.10.2018**

FINGRID

Ohjelma

Tervetuloa

klo 14.00

Luotettava kantaverkko tehokkaiden markkinoiden käytössä

Jukka Ruusunen, toimitusjohtaja, Fingrid Oyj

klo 14.20

Varttitase

Siirtymämalli 15 minuutin taseselvitysjaksoon

Maria-Joki Pesola, projektipäällikkö, Fingrid Oyj

klo 14.40

Vaihtoehdot tehoon perustuvaksi kulutusmaksuksi Fingridin siirtohinnoittelussa

Gaia Consulting Oy:n selvityksen tulokset

Petri Parviainen, asiakaspäällikkö, Fingrid Oyj

klo 15.00

Kantaverkon kehittyminen

Jussi Jyrinsalo, johtaja, Fingrid Oyj

klo 15.20

Varautumisen uudet vaatimukset

Mitä muutoksia varautumiseen käytön verkkosäännöt tuovat?

Reima Päivinen, johtaja, Fingrid Oyj

klo 15.40

Kohti älykästä ja asiakaskeskeistä sähköjärjestelmää

Nostoja älyverkkotyöryhmästä ja datahubista uusien energiapalveluiden edistämiseksi

Heidi Uimonen, sähkömarkkina-asiantuntija, Fingrid Oyj

klo 16.00

Tilaisuuden päätös

FINGRID

Energiamessut 2018

Luotettava kantaverkko tehokkaiden markkinoiden käytössä

Jukka Ruusunen
toimitusjohtaja, Fingrid Oyj

FINGRID

Fingrid luo alustaa puhtaalle sähkötaloudelle

*"Turvaamme asiakkaille ja
yhteiskunnalle varman sähkön ja
muovaamme tulevaisuuden puhdasta ja
markkinaehtoista sähkötaloutta."*

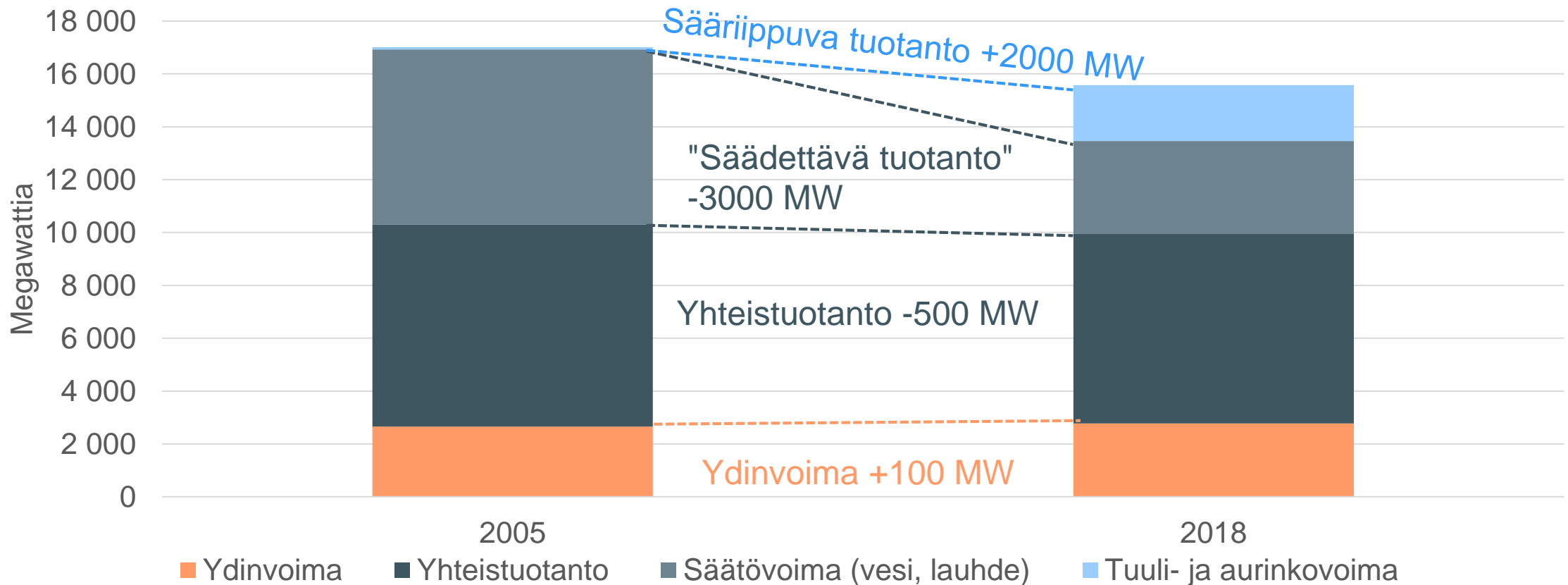
Sähkön tuotannon "puhdistaminen"

"Perusvoima" ja sään
mukaan vaihteleva
tuotanto lisääntyvät –
säädettävä tuotanto
vähenee

Fysiikan lait:
tuotannon ja kulutuksen
oltava tasapainossa – joka
hetki!

Markkinoilla olevan* sähköntuotantokapasiteetin kehitys Suomessa 2005-2018

(* ilman teho- ja järjestelmäreservettä)

Tuontikapasiteetti
2005: 3500 MW

Tuontikapasiteetti
2018: 5100 MW

Jukka Ruusunen

Julkinen

Data: Tilastokeskus, Energiavirasto

FINGRID

Fingrid rakentaa ja ylläpitää sähköverkkoa, joka mahdollistaa sähköjärjestelmän muutoksen

EstLink 2
merikaapeli
Viroon
320 milj. €
2014

Metsälinja 400kV
Oulusta Petäjävedelle
2022
mennessä
n. 85 milj. €

Rannikkolinja Porista Ouluun
9 uutta sähköasemaa
380 km voimajohtoja
265 milj. €
2016

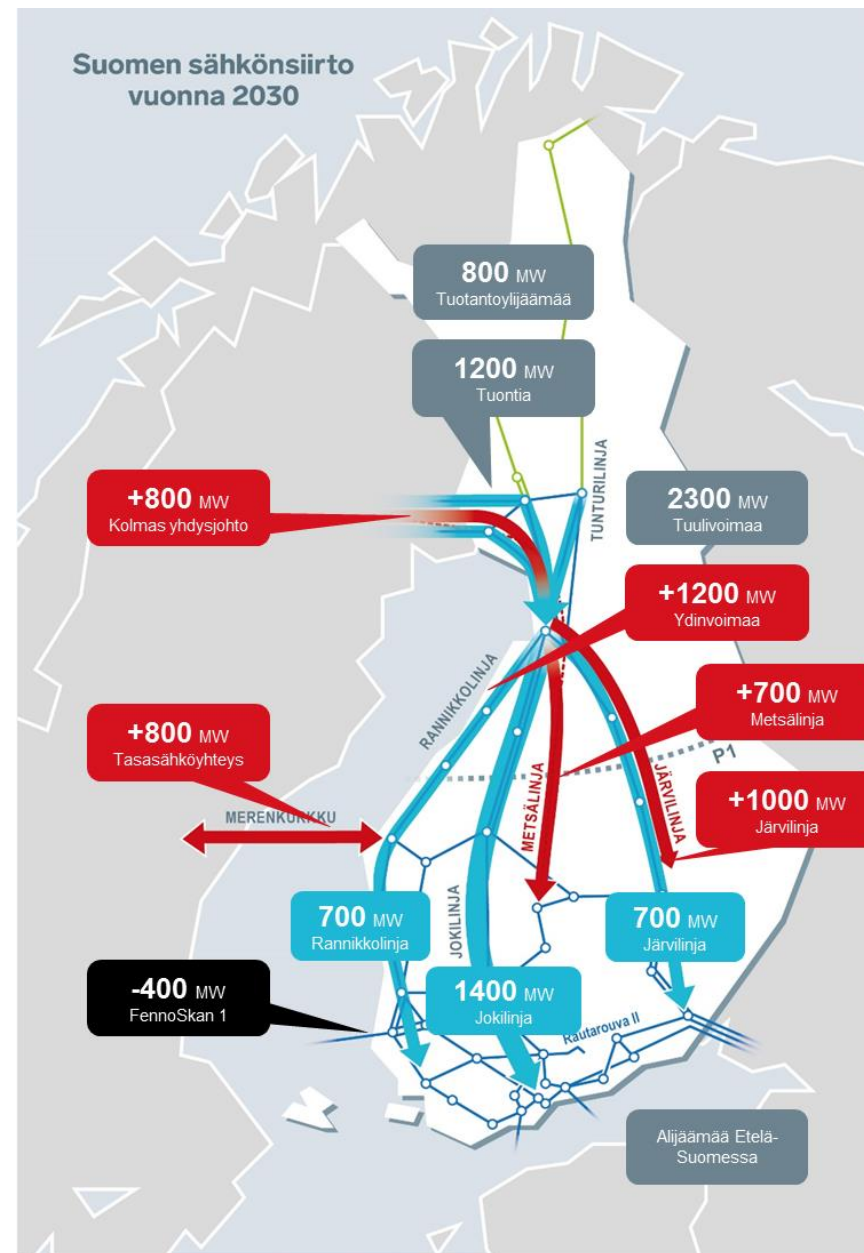
Kolmas Suomen ja Ruotsin
välinen 400 kV yhdysjohto
2025
mennessä
n. 200 milj. €

Historiallinen Rautarouva
uusitaan vuoteen
2020
mennessä
n. 135 milj. €

Merenkurkun tasasähköyhteys
Suomesta Ruotsiin
2030
mennessä
n. 350 - 410 milj. €

Jukka Ruusunen

Julkinen

FINGRID

Tehokkuus!

Fysiikka:

tuotanto,
kulutus,
siirtoverkko

Markkina
-malli

Versiopäivitys...

Tulossa!

Poistetaan esteet kysynnän jouston osallistumiselta säätö- ja reservimarkkinoille

Eurooppalaiset päivänsisäiset markkinat – sulkeutumisaika lähelle toimitushetkeä

Eurooppalaiset ja pohjoismaiset säätö- ja reservimarkkinat

Kaupankäynnin aikajakso 15 minuuttiin

Läpinäkyvyys ja avoin markkinainformaatio säätösähkömarkkinoille: reaaliaikainen hinta

Rajasiirtokapasiteetit mahdollisimman tehokkaaseen käyttöön

*"Hinta ohjaa –
kaikkia resursseja
kaikilla markkinoilla"*

Kiitos!

Fingrid Oyj

Läkkisepäntie 21

00620 Helsinki

PL 530, 00101 Helsinki

Puh. 030 395 5000

Fax. 030 395 5196

FINGRID

Energiamessut 2018

Varttitase - Siirtymämalli 15 minuutin taseselvitysjaksoon

Maria Joki-Pesola
projektipäällikkö, markkinaratkaisut, Fingrid Oyj

FINGRID

MIKSI
SÄHKÖMARKKINOILLA JA TASESELVITYKSESSÄ
SIIRRYTÄÄN VARTTIIN?

Energiatoimiala on murroksessa

Eurooppa haluaa torjua ja hidastaa ilmastonmuutosta

Joustamaton, sääriippuvainen tuotanto lisääntyy ja perinteiset tuotantotavat väistyvät

Markkinamallin on tuettava sähköjärjestelmää

Sähköverkkojen on mahdollistettava markkinoiden toimivuus

Vartti mahdollistaa puhtaan sähköjärjestelmän

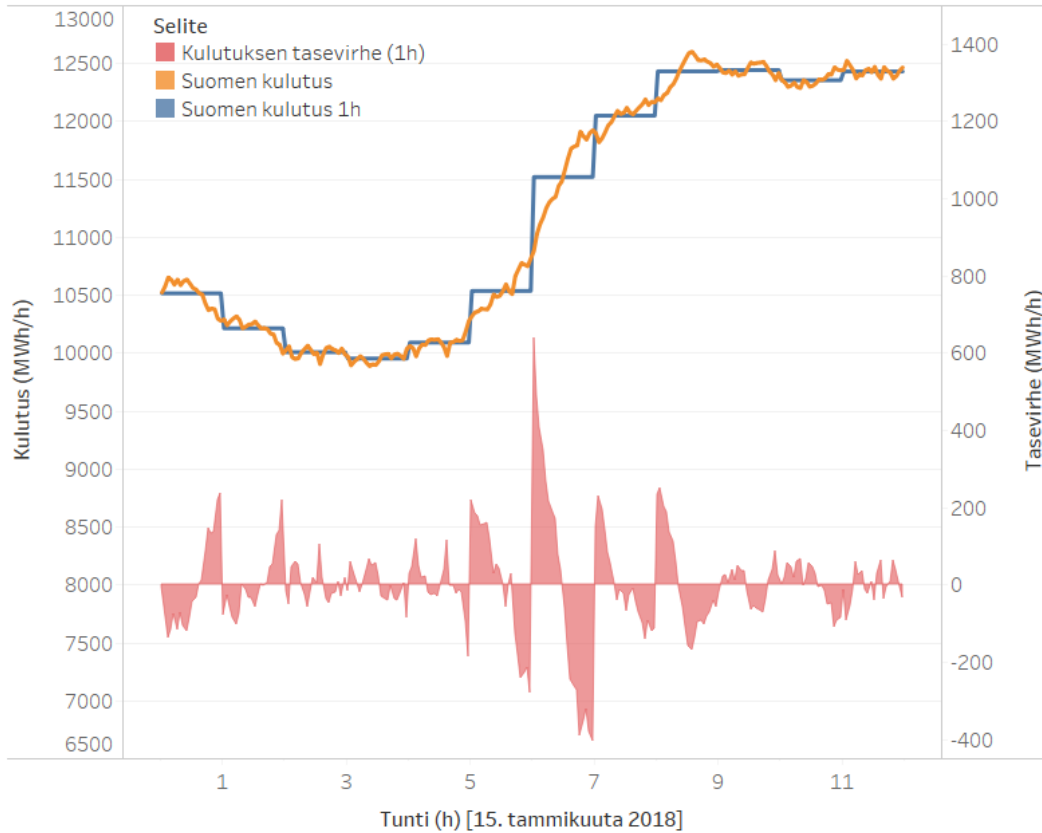
- Siirtyminen tunnista varttiin mahdollistaa
  - ✓ energia- ja ilmastotavoitteiden saavuttamisen **kustannustehokkaasti** ja **sähkön** tarjonnan pysyminen **kohtuuhintaisena**
  - ✓ energian **tuotannon ja kulutuksen tasapainotuksen** luotettavasti markkinoiden ohjaamana
  - ✓ **kulutuksen jouston** osallistumisen markkinoille nykyistä laajemmin
  - ✓ Euroopan laajuisten **markkinoiden integroitumisen**

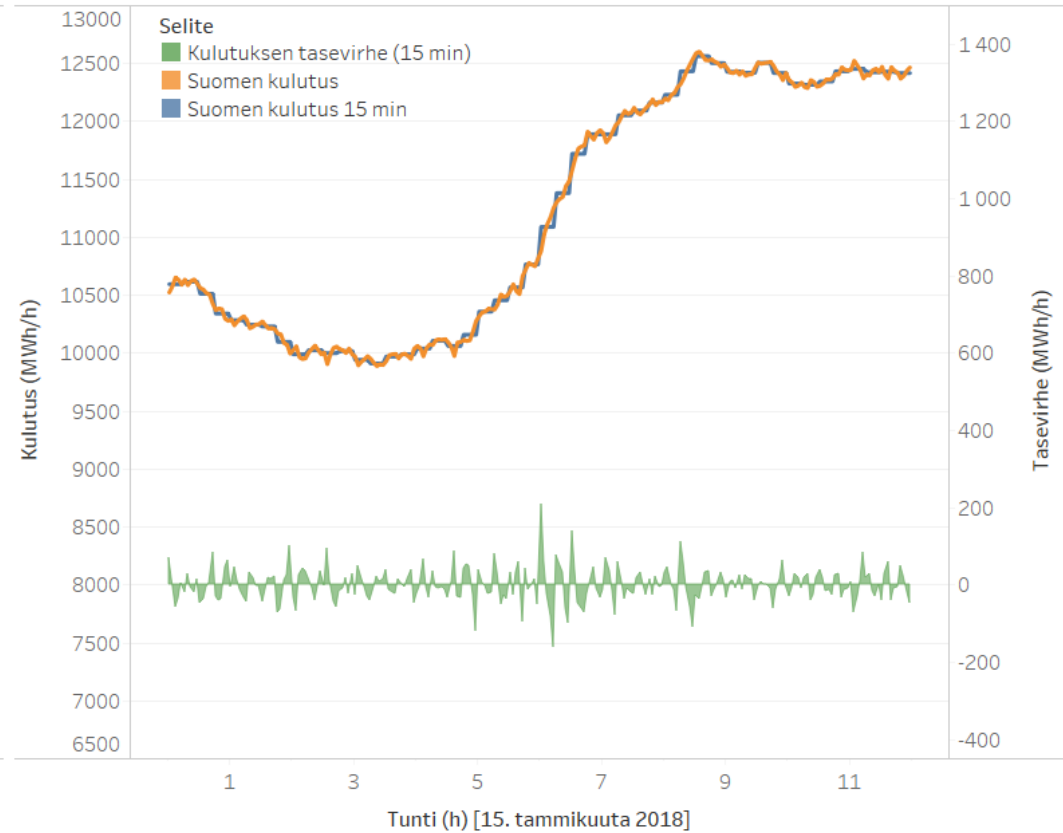

Tunti on pitkä aika sähkömarkkinoilla

Suomen kulutus yhden tunnin kaupankäyntijaksolla

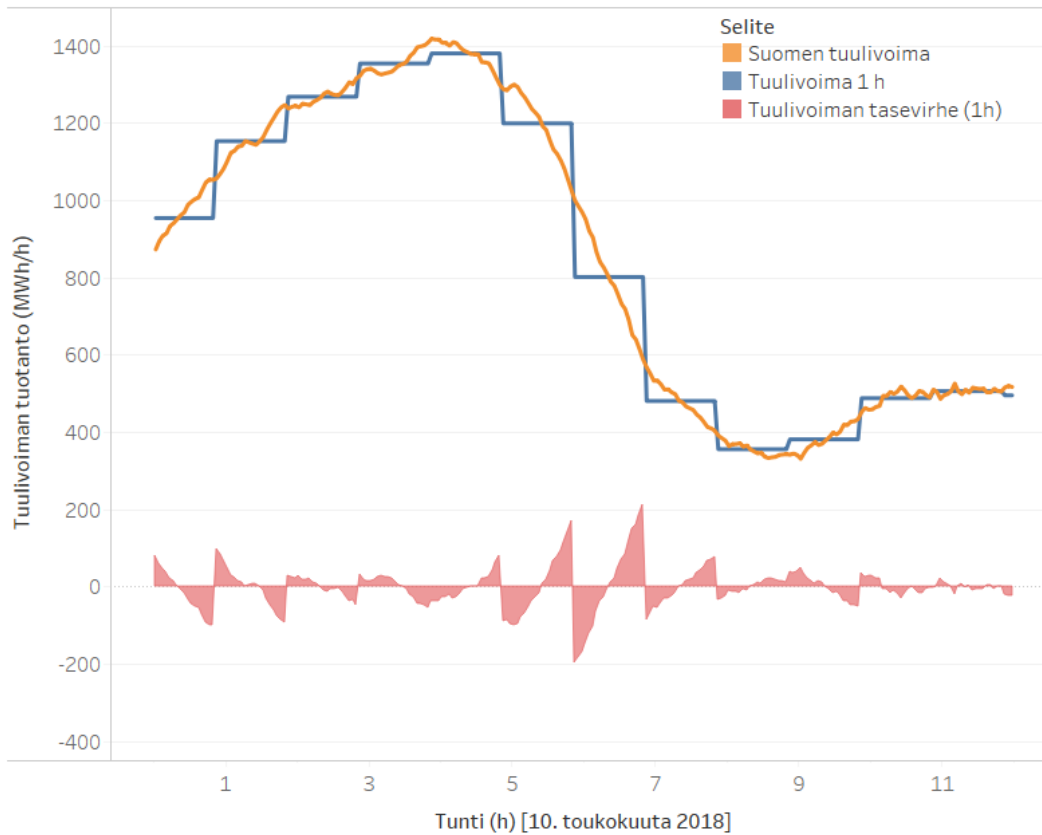

Suomen kulutus 15 minuutin kaupankäyntijaksolla

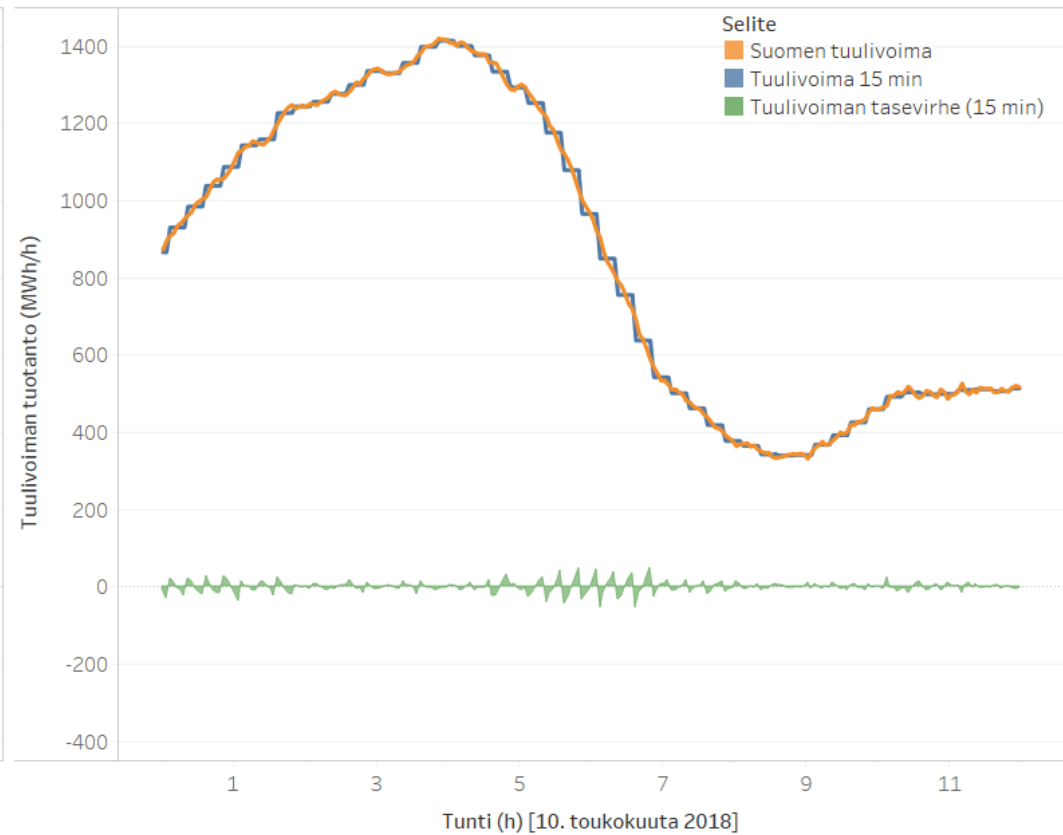

Tuulivoimatuotanto vaihtelee tunnin sisällä

Tuulivoima yhden tunnin kaupankäyntijakso

Tuulivoima 15 minuutin kaupankäyntijakso

**MITÄ MUUTOS KOSKEE
JA MITÄ MUISSA POHJOISMAISSA TAPAHTUU?**

Varttiin siirtyy osa markkinapaikoista sekä taseselvitys

- Nykyisestä tunnista 15 minuuttiin siirtyy
  - päivänsisäinen kaupankäynti
  - säätösähkömarkkina
  - taseselvitys
- Ensimmäisenä lyhyempään aikajaksoon siirtyy kantaverkkoyhtiöiden välinen taseselvitys

Pohjoismaissa siirtymä halutaan tehdä samanaikaisesti

- Yhteinen pohjoismainen siirtymä on tärkeää kaikille markkinaosapuolille
  - yhteinen markkina-alue
  - yhteisiä tietojärjestelmiä
- Kantaverkkoyhtiöiden Higher Time Resolution –hanke yhteen sovittaa kansallisia hankkeita
  - Pohjoismailla erilaiset tavat toteuttaa siirtymä ja erilaiset lähtökohdat
- Osassa Eurooppaa päivänsisäinen kaupankäynti siirtyy varttiin jo ennen Pohjoismaita
- Baltia siirtymässä Eurooppalaisen lainsäädännön asettamassa aikataulussa

**MITEN JA MILLOIN
SIIRTYMÄ TAPAHTUU?**

Toimiala mieltii yhdessä ratkaisuja

- Varttitase –hankkeella on toimialasta koostuva referenssir ryhmä
- Toimialahaastatteluita ja keskustelua on käyty laajasti
- Taustaselvityksiä eri teemoista ja vaikutuksista
- Yhteisen näkemyksen löytäminen tärkeää, vaikka kompromisseja joudutaan tekemään

Varttiin siirytään vaiheittain

1

Taseselvitys ja osa
markkinapaikoista vartissa
12/2020 -

eSett mahdollistaa konversion 60
min. → 15 min.

2

Datahub käytössä
4/2021 -

Datahub tekee jakeluverkkojen
taseselvityksen ja mahdollistaa
konversion 60 min. → 15 min.

3

Kaikki kaupankäynti vartissa

Vuorokausimarkkina siirtyy 15
minuuttiin ja myös pienkuluttajien
energiamittaus on vartissa yhä
laajemmin

Toteutussuunnitelma valmistuu vuoden vaihteessa

- Suunnitelma perustuu:
  - toimialan korostamiin reunaehtoihin
  - yhteisiin pohjoismaisiin päätöksiin
  - viranomaisten päätöksiin
- Varttitase –hankkeesta tullaan viestimään aktiivisesti
  - webinaareja
  - roadshow
  - seminaareja ja toimikuntavierailuja
  - Fingridin viestintäkanavat esim.
<https://www.fingrid.fi/sahkomarkkinat/sahkomarkkinoiden-tulevaisuus/varttitase/>

Lisätietoja:

varttitase@fingrid.fi

Kiitos!

Fingrid Oyj

Läkkisepäntie 21

00620 Helsinki

PL 530, 00101 Helsinki

Puh. 030 395 5000

Fax. 030 395 5196

FINGRID

Energiamessut 2018

Vaihtoehdot tehoon perustuvaksi kulutusmaksuksi Fingridin siirtohinnoittelussa

Petri Parviainen
asiakaspäällikkö, kantaverkkopalvelut, Fingrid Oyj

FINGRID

Kantaverkkopalvelun hinnoittelun lähtökohdat

- Avoimuus
- Tasapuolisuus
- Tehokkuus
- Vastuullisuus

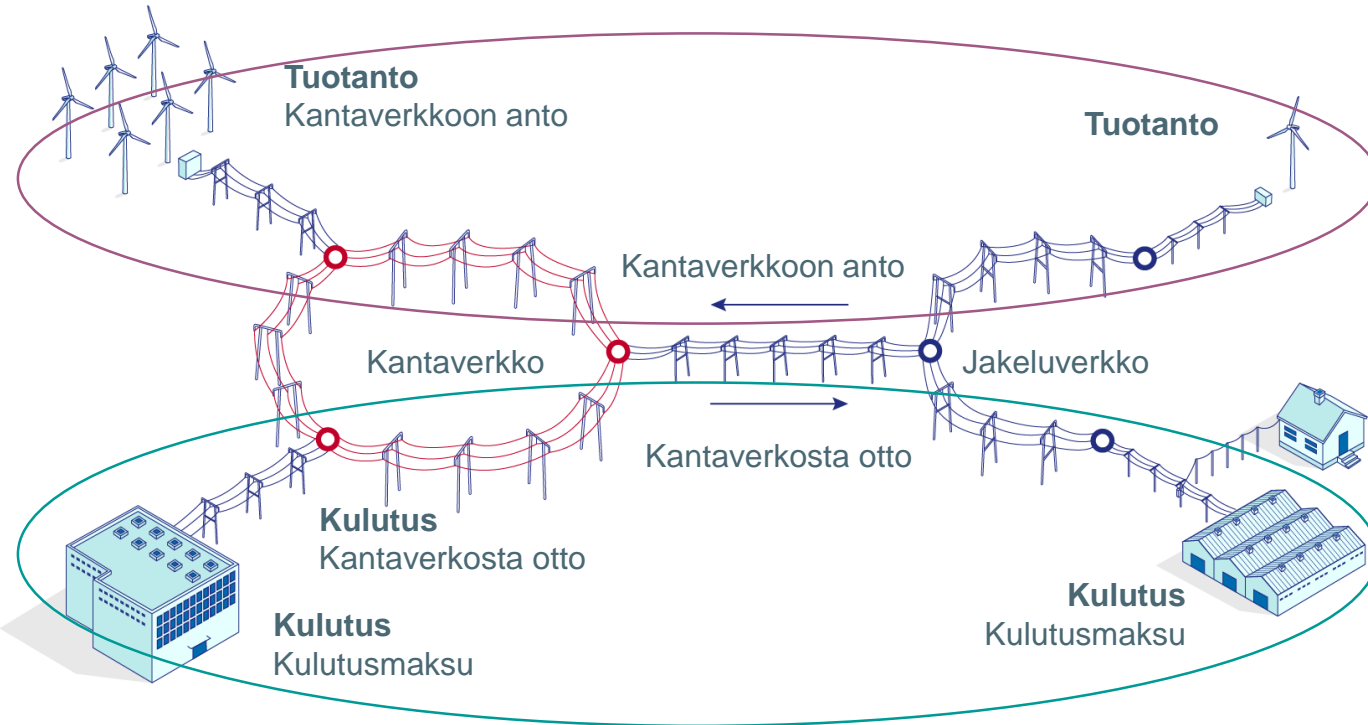
Miksi Fingrid selvittää tehokomponentin tuomista kulutushinnoitteluun?

- Fingridin rooli on katsoa hinnoittelua kokonaisuuden kannalta. Kantaverkon mitoitusta ohjaa siirrettävä teho (viat huomioiden, siis (n-1)-tilanteissa), ja kustannukset pyritään jakamaan aiheuttamisperiaatteen mukaisesti.
- Kantaverkkohinnoitteluun tuotiin tuotannon tehokomponentti edellisessä rakenteellisessa muutoksessa alkaen 2016. Tällöin ei löydetty vielä sopivaa tapaa tuoda tehokomponenttia kulutukselle, mutta energiamaksua porrastettiin voimakkaammin heijastamaan verkossa siirtyvää tehoa.
- TEM:n asettamasta älyverkkotyöryhmästä on tullut toive kantaverkkomaksujen rakenteen tarkastelusta tehokomponentin osalta.
- Osa jakeluverkkoyhtiöistä on pohtimassa tehoperusteiseen hinnoitteluun siirtymistä omassa hinnoittelussaan.

Sähkönsiirtopalvelun hinnoittelu 2019

- 8% !!!

○ Kantaverkon liittymispiste

○ Jakeluverkon liittymispiste

TUOTANTO

Voimalaitosten tehomaksu	158,3 €/MW,kk
Lyhyen käyttöajan energiamaksu	3,2 €/MWh
Kantaverkkoonantomaksu	0,6 €/MWh
Loistehomaksu	1000 €/Mvar,kk
Loisenergiamaksu, anto	5,00 €/Mvarh

KULUTUS

Kulutusmaksu, talviarkipäivä klo 7-21	8,8 €/MWh
Kulutusmaksu, muu aika	2,5 €/MWh
Kantaverkosta ottomaksu	0,9 €/MWh
Loistehomaksu	1000 €/Mvar,kk
Loisenergiamaksu, otto	5,00 €/Mvarh

Nykyinen hinnoittelu heijastelee tehoa, talviarkipäivän (900 h) kulutusmaksulla kerätään noin ¼ hinnoittelun kertymästä

FINGRID

Gaian selvitys kulutuksen tehoperusteisesta hinnoittelusta

- Fingrid teetti keväällä selvityksen Gaia Consulting Oy:llä eri vaihtoehdoista kulutuksen tehoperusteiselle hinnoittelulle.
- Työssä ensimmäisessä vaiheessa selvitettiin, millaisia hinnoittelumalleja eri maissa on käytössä. Näistä poimittiin ajatuksia hinnoittelun kehittämiseen.

- Työn toisessa vaiheessa mallinnettiin eri hinnoitteluvaihtoehtoja eri tyyppisillä asiakkailta (6 kpl). Lähtökohdaksi otettiin se, että korotettu kulutuksen talvimaksu korvataan tehomaksulla. Kulutukselle jäisi edelleen energiamaksu, joka olisi läpi vuoden saman suuruinen (2,7 €/MWh).

Gaian selvityksessä tutkittuja vaihtoehtoja

- Miltä ajalta tehomaksua kerätään ja mitä huippuja laskutetaan?
- Päädyttiin tarkastelemaan seuraavia vaihtoehtoja:
  - 1) Kuukausittain perittävä tehomaksu jokaisen kuukauden tehohuipun mukaan. Sama hinta kaikilla kuukausilla (12 huippua). *Kaavioissa: kk1.*
  - 2) Kuukausittain perittävä tehomaksu siten, että talvikuukausilta (joulu-helmi) perittävä tehomaksu on kolminkertainen muihin kuukausiin verrattuna (12 huippua). *Kaavioissa: kk1talvihin.*
  - 3) Talvikuukausilta perittävä tehomaksu jokaisen talvikuukauden tehohuipun mukaan (kolme huippua). *Kaavioissa: talvikk1.*
  - 4) Kerran vuodessa perittävä tehomaksu talven tehohuipun mukaan (yksi huippu). *Kaavioissa: talvi1.*

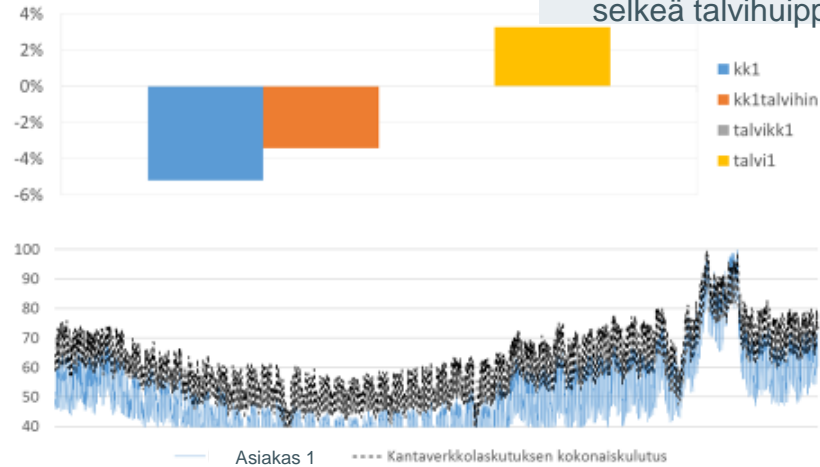
Eri hinnoittelumallien vaikutukset eri tyyppisille asiakkaille

4. Mallien soveltuvuus ja asiakasvaikutukset

Hintamuutokset ja kuormakäyrä (1.3.2015 – 28.2.2016)

gaia

Suuri vuosivaihtelu, selkeä talvihiippu

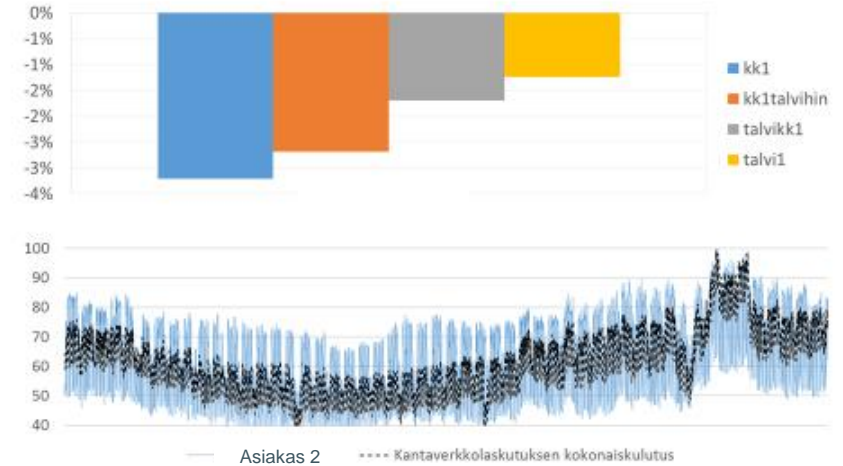

4. Mallien soveltuvuus ja asiakasvaikutukset

Hintamuutokset ja kuormakäyrä (1.3.2015 – 28.2.2016)

gaia

Suuri vuosivaihtelu

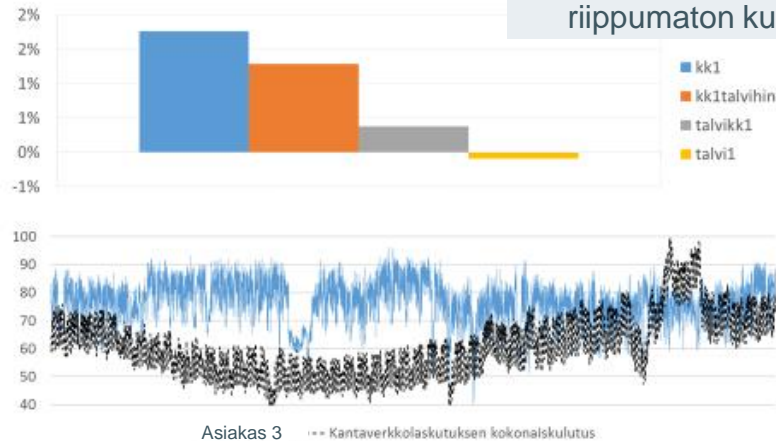

4. Mallien soveltuvuus ja asiakasvaikutukset

Hintamuutokset ja kuormakäyrä (1.3.2015 – 28.2.2016)

gaia

Vaihteleva vuodenaikariippumaton kulutus

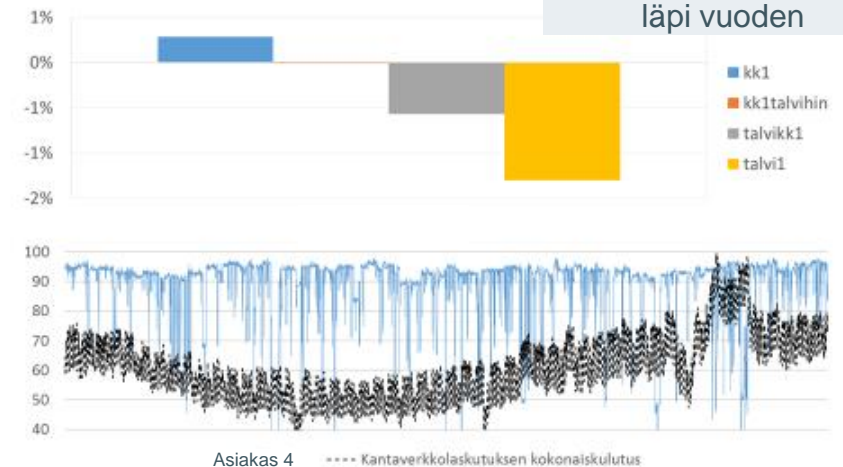

4. Mallien soveltuvuus ja asiakasvaikutukset

Hintamuutokset ja kuormakäyrä (1.3.2015 – 28.2.2016)

gaia

Tasainen huipputeho läpi vuoden

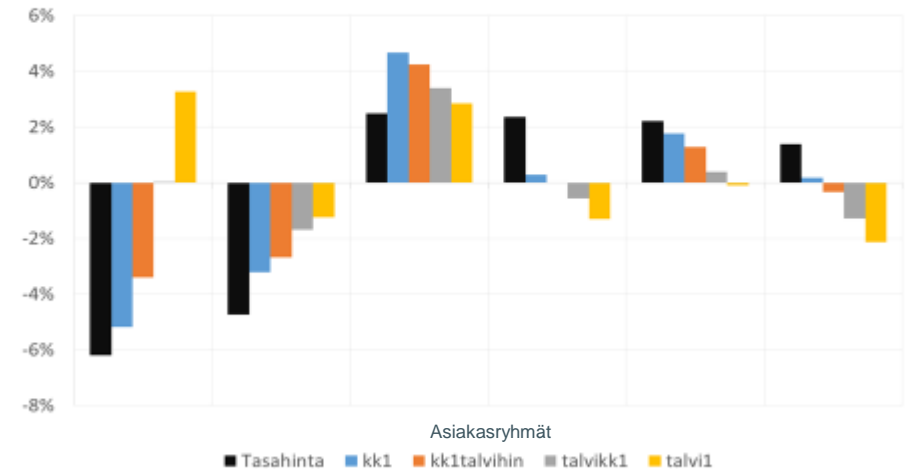

Nykyinenkin hinnoittelumalli emuloi vahvasti tehopohjaista hinnoittelua

- Oheisessa kuvassa verrataan selvityksessä tarkasteltuja vaihtoehtoja nykyiseen hinnoittelumalliin.
- Vertailuksi mukaan on otettu vaihtoehto, jossa koko kulutusmaksun osuus kerättäisiin energiamaksulla, joka olisi sama läpi vuoden (3,4 €/MWh, musta palkki).
- Tarkastelu osoittaa, että tasahinta aiheuttaisi suurimmat muutokset suhteessa nykytariffiin: nykyinen, energia-hinnaltaan porrastettu hinnoittelumalli luo jo vahvan tehokomponentin.

5. Herkkyystarkasteluja

2.1. Asiakaskohtaisen kassavirran vaihtelu tasa- ja tehohintamalleissa verrattuna nykymalliin (2016) (tehomallien energianhinta 2,7€/MWh, tehon osuus 20%)

Nykytariffiin verrattuna tasahinta aiheuttaisi suurimmat muutokset vuonna 2016. (Lisähuomio: 2017 ja 2018 kuvaajat samankaltaisia, pienimmät erot vuonna 2018).

Johtopäätöksiä

- Lähtökohtaisesti siirtyminen tehoperusteiseen maksuun palkitsee tasaisesta kuormasta.
- Kuukausittaiseen huippuun perustuva tehomaksu alentaa yleisesti sellaisen asiakkaan maksuja, jonka kuormahuippu painottuu talveen.
- Talvihuippuun perustuva tehomaksu alentaa yleisesti sellaisen asiakkaan maksuja, jonka kuorma on vähemmän vuodenaikariippuvaista.
- Lisäksi tarkasteltiin tyyppiasiakkaiden laskutuksen vuosivaihtelua (3 eri vuotta). Näyttäisi siltä, että kaikissa vaihtoehtoissa vaihtelu pienenesi verrattuna nykytariffiin.
- Siirtyminen 15 min mittausjaksoon johtaisi suurempiin tehohuippuihin
- Kuukausittaisten tehohuippujen määrittäminen poikkeuskytkennöissä työlästä ja haastavaa.

Tähän mennessä saatuja kommentteja

- Tariffien yhdenmukaisuuden vuoksi myös kantaverkkoyhtiöllä voisi olla tehomaksu kulutukselle.
- Kulutushuipun hallintaa ja muita joustotarpeita ei saa kytkeä kantaverkkohinnoitteluun, vaan niiden tulee olla omia markkinoitaan.
- Poikkeustilanteet (esim. prosessien käynnistys/alasajo) tulisi siivota pois laskutuksesta. Myös mahdollinen siirtyminen varttilaskutukseen pelottaa tehotariffissa, jos kuorma on kovin vaihtelevaa: laskutusta ei saisi tällöin perustaa vain yhteen mitattuun huippuun.
- Varayhteyden käyttöön ei saa kohdistua uutta tehomaksua siten, että jossain kuussa joutuu maksamaan tehomaksun täytenä pääyhteydestä ja myös varayhteydestä. Kokonaisten jakeluverkkojen tehoja ei kuitenkaan saisi netottaa yhteen.
- Tehohuipun käyttö laskutukseen kasvattaisi maaseutu-/kaupunki-asiakkaiden välistä eriarvoisuutta entisestään.

Selvitys tehoon perustuvaksi kulutusmaksuksi – anna palautetta !

- Gaia Consultingin raportti julkistettu 14.9.
- Hinnoitteluvaihtoehtoihin toivotaan palautteita 31.10.2018 mennessä osoitteeseen marjut.makela@fingrid.fi:

<https://www.fingrid.fi/globalassets/dokumentit/fi/palvelut/kulutuksen-ja-tuotannon-liittaminen-kantaverkkoon/kulutuksen-tehoperusteisen-hinnoittelun-vaikutukset-eri-asiakasryhmille---loppuraportti.pdf>

A photograph of two women in a cafe-like setting. One woman is seated and holding a tablet, while the other stands behind her, looking at the screen. They are both smiling. In the background, there are blurred figures of other people and cafe lights.

Kiitos!

Fingrid Oyj

Läkkisepäntie 21

00620 Helsinki

PL 530, 00101 Helsinki

Puh. 030 395 5000

Fax. 030 395 5196

FINGRID

Energiamessut 2018

Kantaverkon kehittyminen

Jussi Jyrinsalo

johtaja, kantaverkkopalvelut ja suunnittelu, Fingrid Oyj

FINGRID

Investointien lähtökohtana ovat aina asiakkaiden ja markkinoiden tarpeet, ei sääntelymalli

1. Asiakas tarvitsee uuden tai vahvemman verkkoliitynnän
  - suunnitellaan liityntä johdon varteen tai sähköasemalle, suuremmat liitynnät 400 kV sähköasemille
2. Tuotannon ja/tai kulutuksen paikalliset tai alueelliset muutokset johtavat siirtojen kasvuun
  - verkko ei enää täytä mitoituskriteeriä (n-1) ja tarvitaan vahvistus/vahvistuksia
  - hintaerot kasvavat Suomen rajoilla ja investointi tulee markkinahyötyjen kautta kannattavaksi
3. Verkon kunto edellyttää verkon osien uusimista
4. Viranomaispäätökset, kuten kantaverkon rajaus tai erilaiset verkolle asetetut raja-arvot: esim. kantaverkko ei saa kulkea asiakkaan aseman kautta

Näitä tarpeita ennustetaan mahdollisimman pitkälle tulevaisuuteen ja pyritään täyttämään yhdellä investoinnilla mahdollisimman monta tarvetta.

Suunnittelua ja tulevaisuuden ennustamista eri tasoilla

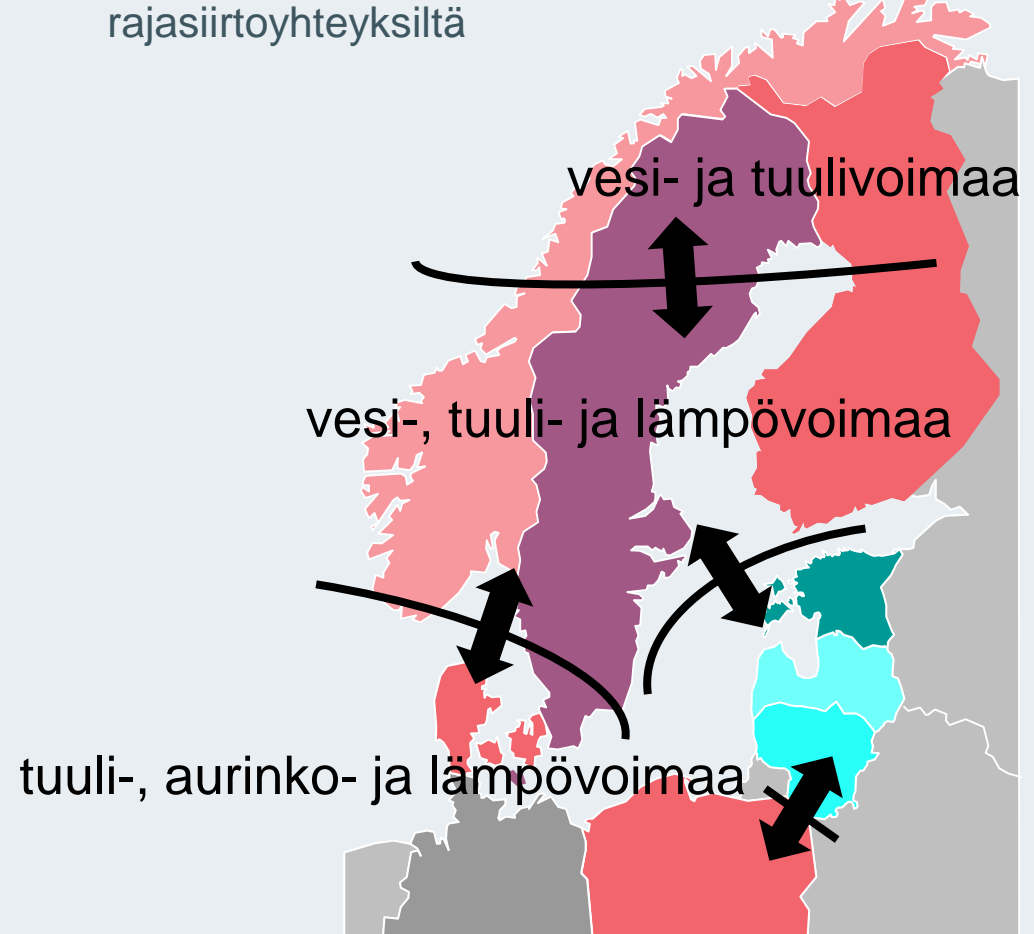

Tuotannon sijoittuminen määrää siirtotarpeita

- Vanha maailma: siirrot vaihtelivat vuodenajoittain riippuen vesitilanteesta, jousto säätevistä voimalaitoksista

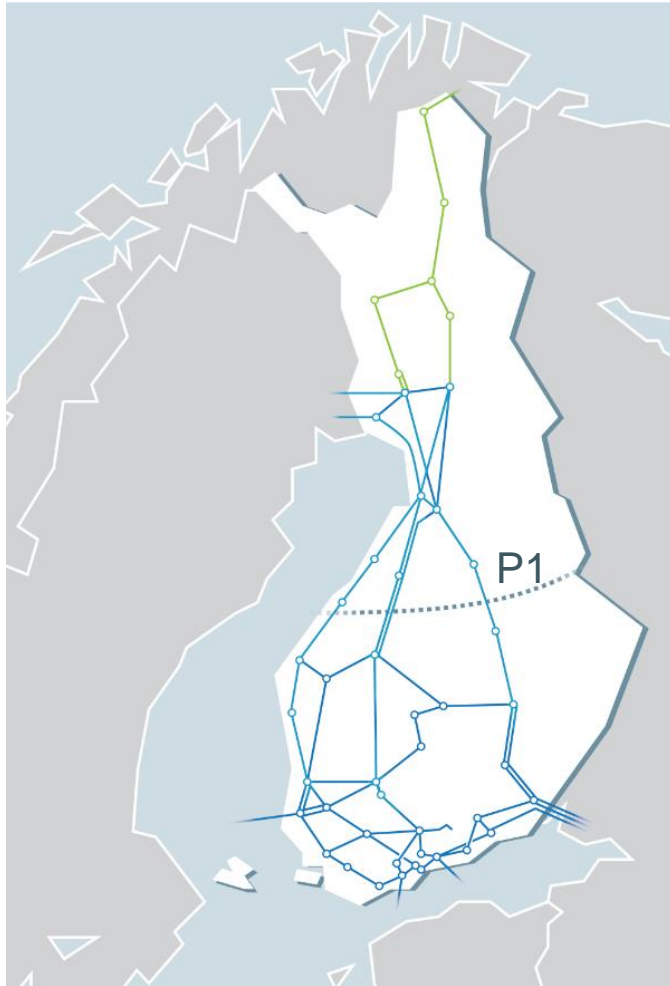

- Uusi maailma: vaihtelua vuorokausi-, tunti- ja varttitasolla, yhä enemmän joustoa kulutuksesta ja rajasiirtoyhteyksiltä

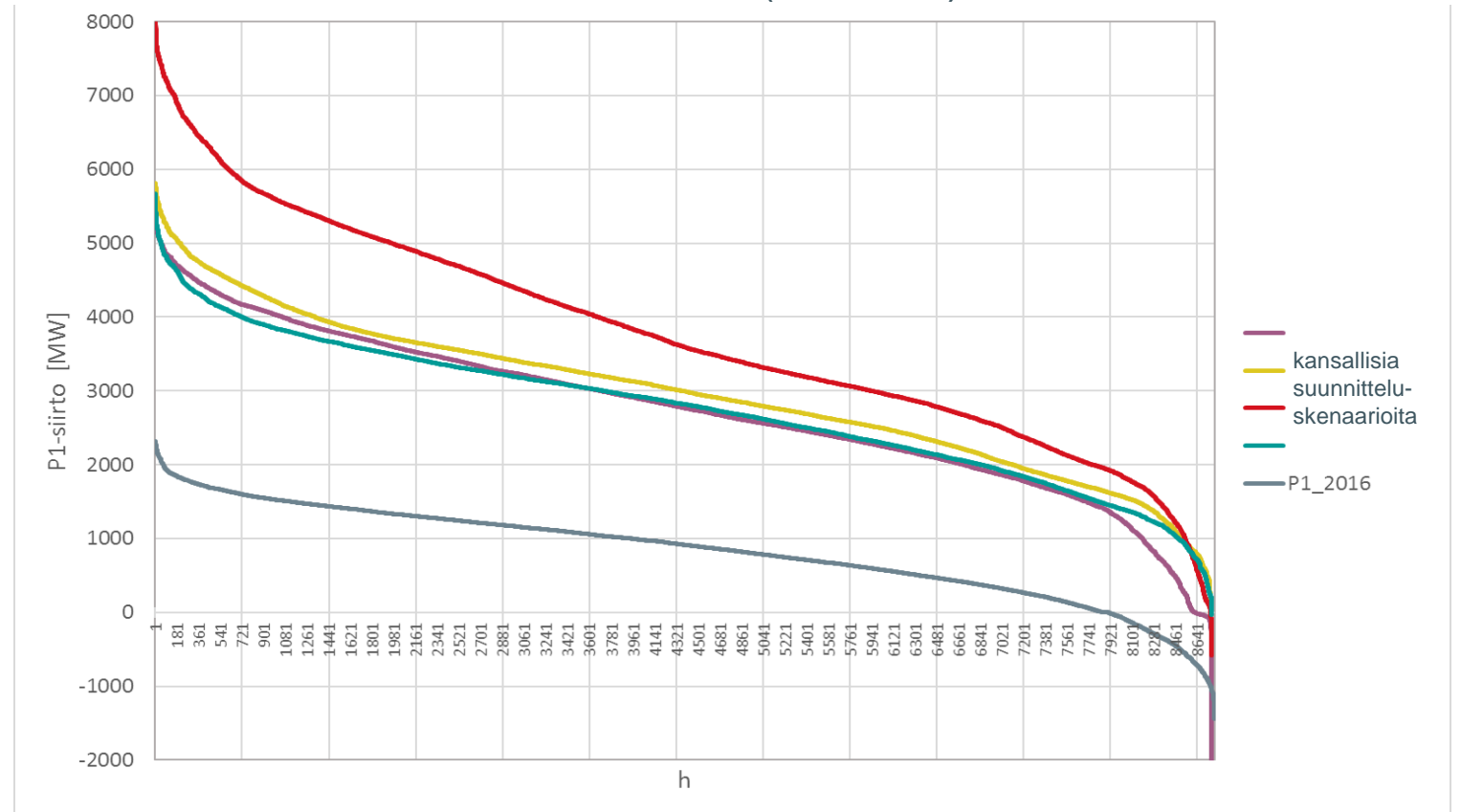

Pohjois-eteläsuuntainen siirtotarve kasvaa

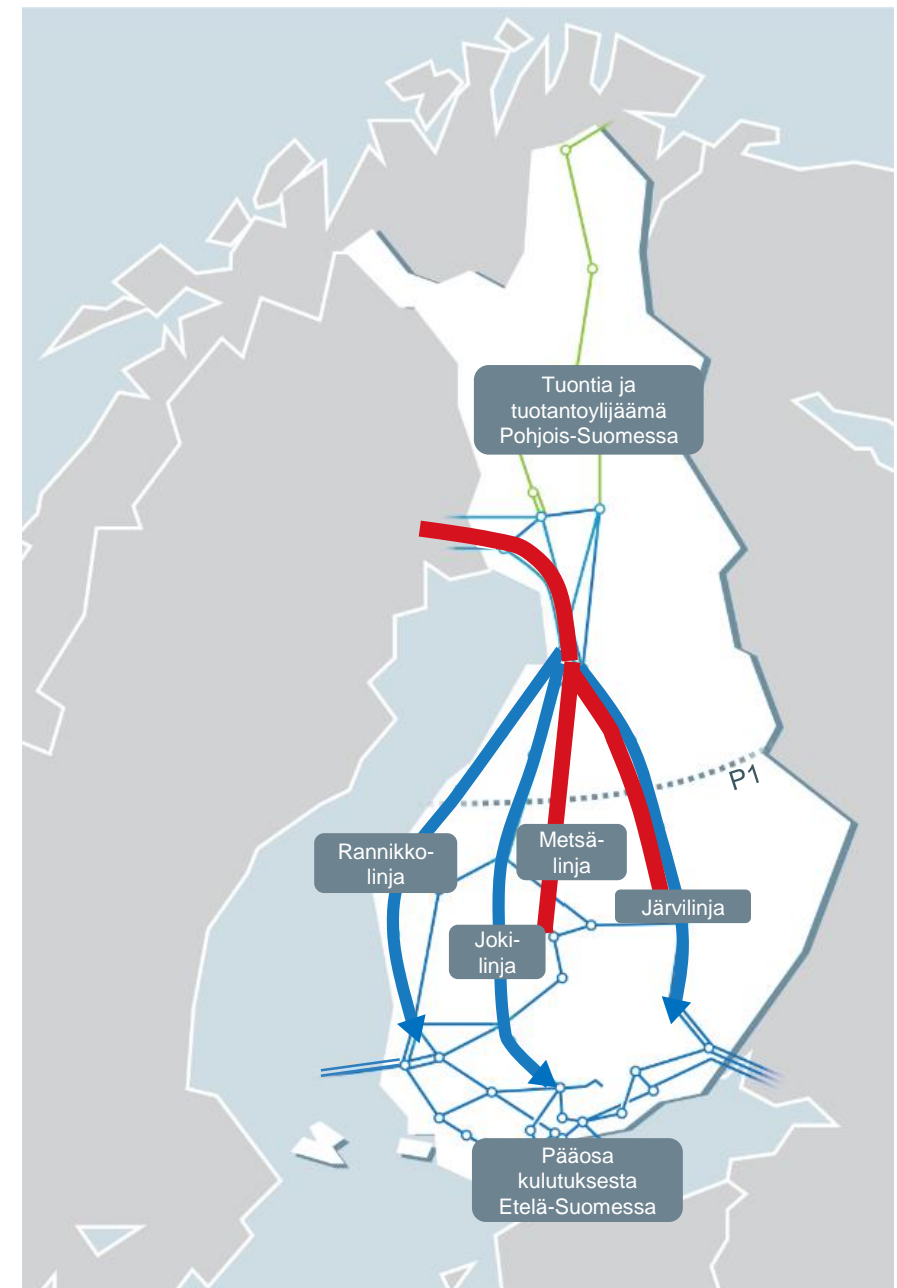
P1-siirtoennusteita vuoden 2040 erilaisissa tulevaisuuskuvin (vs. 2016):

Missio: pidetään Suomi yhtenä hinta-alueena

- **Rannikkolinja** 400 kV valmis.
- **Metsälinja** 400 kV Oulusta Petäjävedelle. Arvioitu valmistuminen 2022.
- **Kolmas vaihtosähköyhteys Ruotsista Suomeen** viimeistään vuonna 2025.
- **Järvinlinjan tuplaamista** alettu suunnitella, realisoituu Fennovoiman tai pohjoisen tuulivoiman kehittymisen myötä.

=> Vuoteen 2030 mennessä pohjois-etelä – suuntaista (P1) kapasiteettia noin 5000 MW.

FINGRID

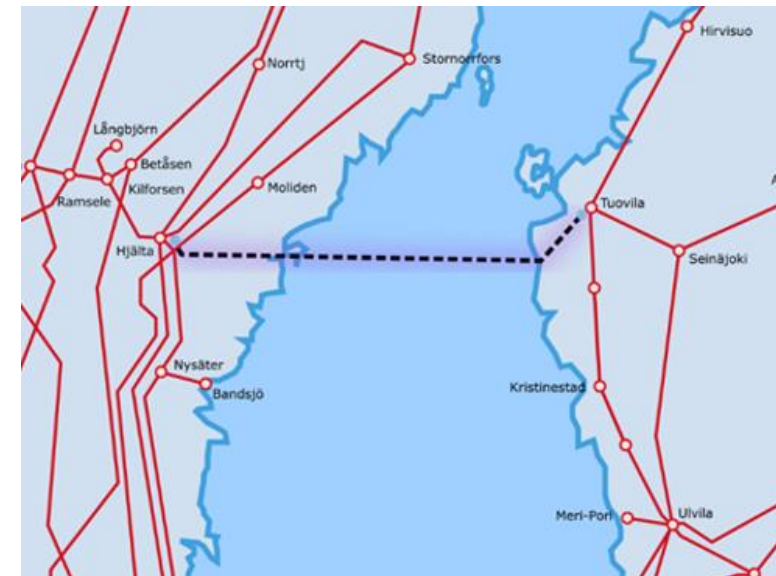
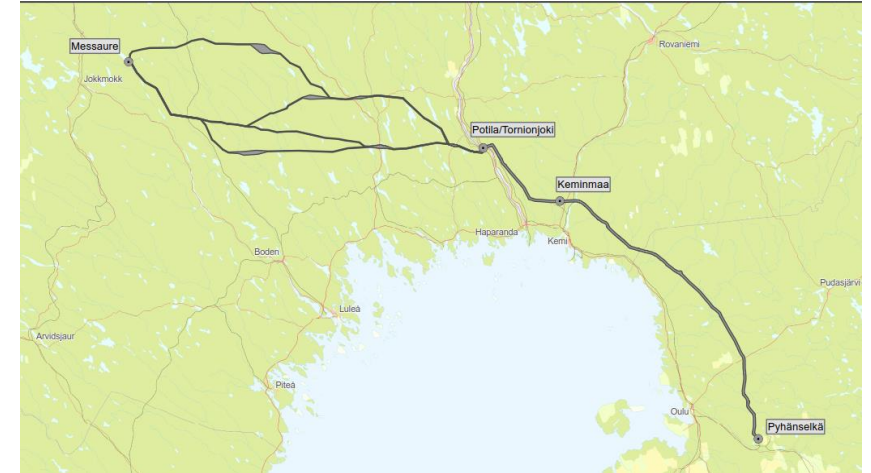
Suomi tarvitsee rajasiirtoyhteyksiä

Kolmas vaihtosähköyhteys Ruotsiin:

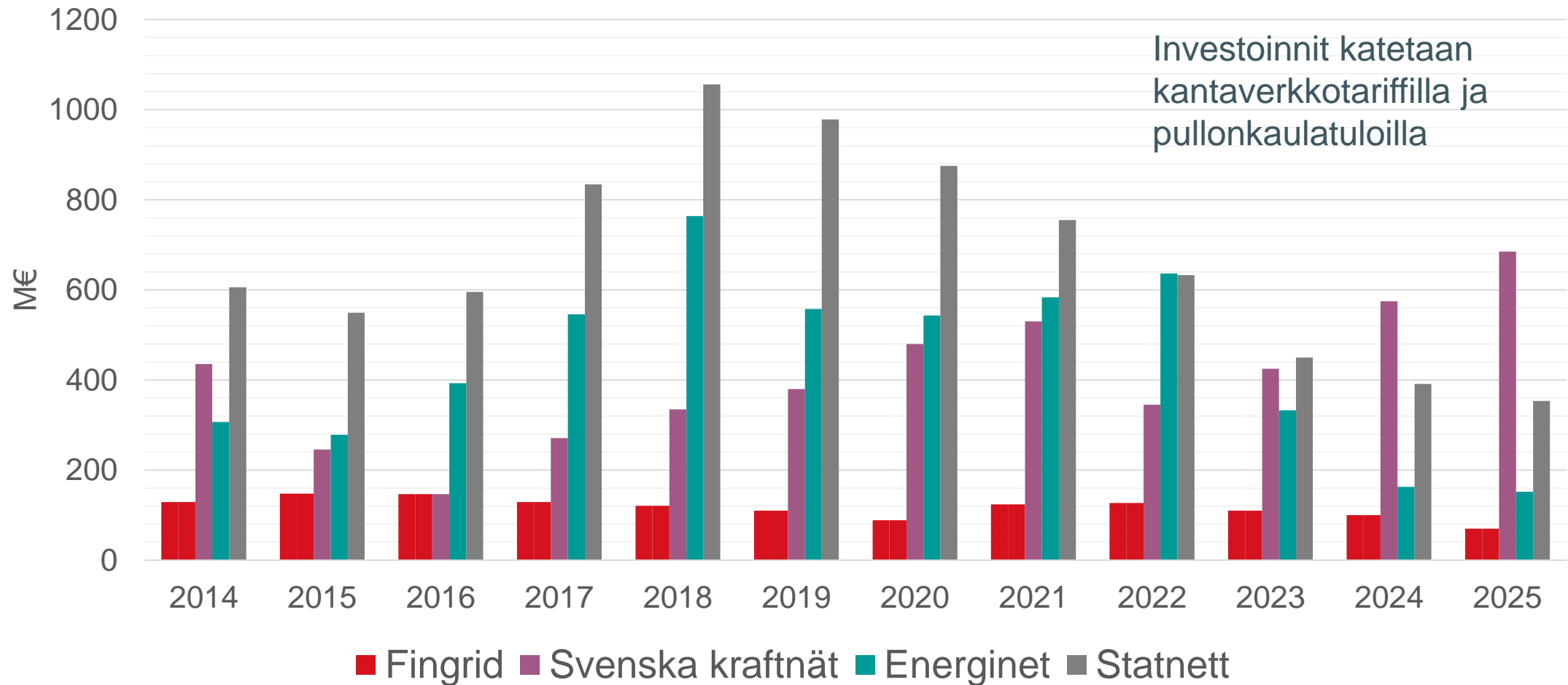
- Periaatepäätökset hankkeesta tehty molemmissa maissa
- Eurooppalainen PCI-status saatu huhtikuussa 2018 ja kesäkuussa jätetty anomus CEF-rahoituksesta
- Suomessa kahteen osuuteen jaettu YVA etenee suunnitellusti
- Ruotsissa tehty reittisuunnittelua ja ympäristöselvityksiä
- Tekninen suunnittelu etenee, rakentaminen vuosina 2022-2025

Uusi tasasähköyhteys Ruotsiin:

- FennoSkan1-tasasähköyhteys tulee elinkaarensa päähän 2020-luvun lopulla
- Tilalle suunnitellaan korvaavaa (ja teholtaan nykyistä suurempaa) yhteyttä Merenkurkkuun
- Hankkeesta pyritään tekemään periaatepäätökset ensi vuonna

Investoinnit kokonaisuutena maltillisella tasolla

Kiitos.

Fingrid Oyj

Läkkisepäntie 21

00620 Helsinki

PL 530, 00101 Helsinki

Puh. 030 395 5000

Fax. 030 395 5196

FINGRID

Energiamessut 2018

Varautumisen uudet vaatimukset

Reima Päivinen
johtaja, voimajärjestelmän käyttö, Fingrid Oyj

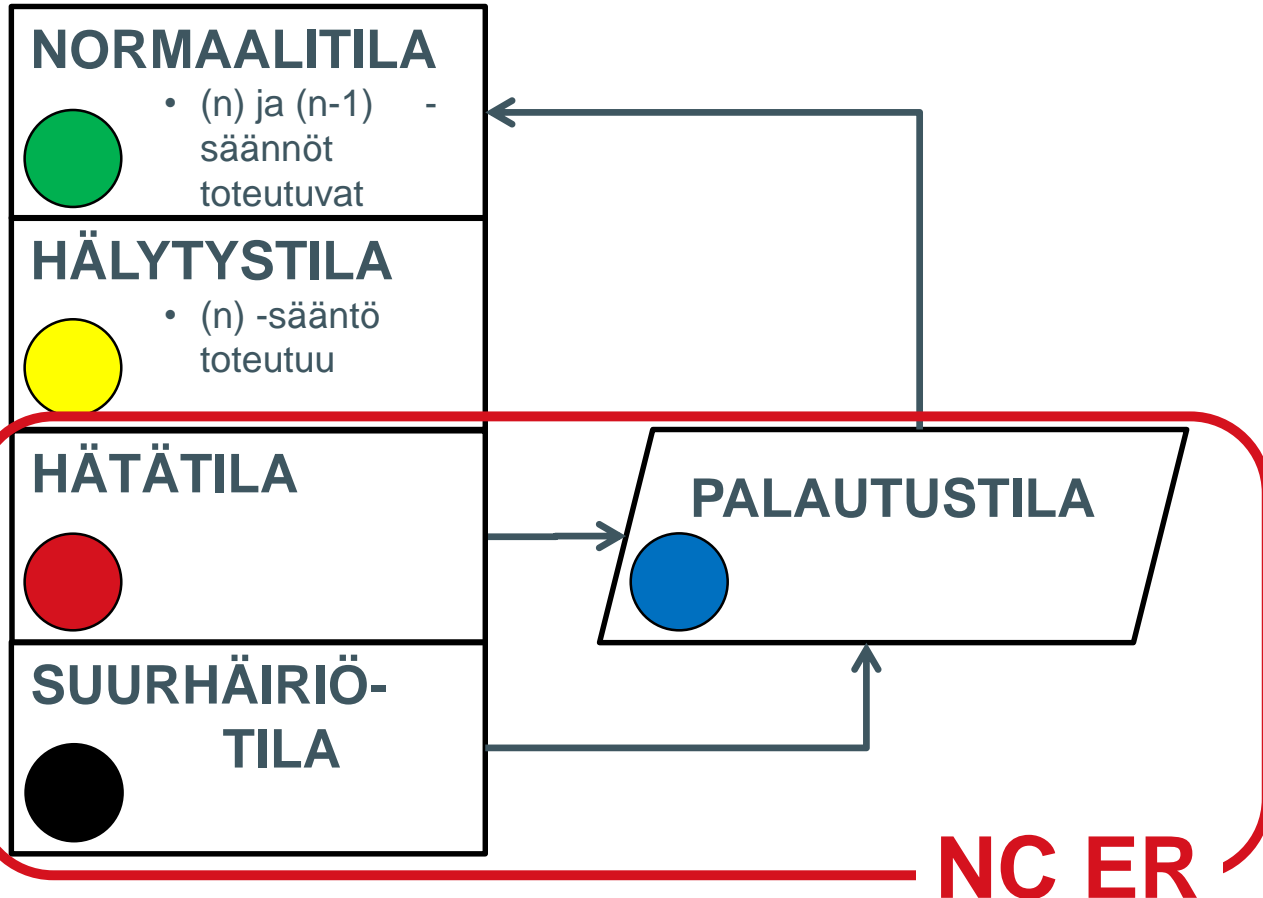
FINGRID

Network Code for Emergency and Restoration (NC ER) = Sähköverkon hätätilaa ja käytönpalautusta koskeva eurooppalainen verkkosääntö

Määrittelee yhteiset vaatimukset ja tavoitteet sähköjärjestelmän hätä-, suurhäiriö- ja palautustilojen käsittelyyn (engl. emergency, blackout ja restoration):

Koordinoi ja yhtenäistää sähköjärjestelmän käyttöä hätä-, suurhäiriö- ja palautustiloissa eri osapuolien välillä koko EU:n alueella ja kolmansien maiden kanssa.

Suomen sähköjärjestelmän tilat

HÄTÄTILA

- kantaverkon siirrot siirtorajojen ulkopuolella myös korjaavien toimenpiteiden jälkeen **tai**
- taajuus alueen $50 \pm 1,0$ Hz ulkopuolella tai yli 5 min alueen $50 \pm 0,5$ Hz ulkopuolella **tai**
- kantaverkkokeskuksen toiminta on estynyt yli 30 min ajan **tai**
- irtikytetty sopimuksetonta kuormaa

SUURHÄIRIÖTILA

- yli 50% Suomen sähkönkulutuksesta menetetty **tai**
- koko kantaverkko jännitteetön yli 3 min ajan

PALAUTUSTILA

- toimenpiteet käytön palauttamiseksi suurhäiriön jälkeen aloitettu **sekä**
- ensimmäiset jännitteen palautuskytkennät tehty ja tuotannon ja kulutuksen palautus aloitettu

NC ER velvoittaa kaikki kantaverkkoyhtiöt tekemään kaksi suunnitelmaa:

- **Järjestelmän varautumissuunnitelma (System Defence Plan)**
  - manuaaliset toimenpiteet ja automatiikat, joilla kantaverkon ollessa hätätilassa ja normaalien "korjaavien toimenpiteiden" osoittauduttua riittämättömiksi pyritään estämään järjestelmän joutuminen suurhäiriötilaan
- **Käytönpalautussuunnitelma (Restoration Plan)**
  - manuaaliset toimenpiteet ja automatiikat, joilla suurhäiriötilassa suoritetaan käytön palautus

Ehdotus merkittäviksi osapuoliksi **Järjestelmän varautumissuunnitelman** nojalla

- Kaikki jakeluverkonhaltijat ja suurjännitteisen jakeluverkon haltijat
- Suoraan kantaverkkoon liittyneet sähkönkuluttajat
- Olemassa olevat ja uudet tyypin C (> 10 MW) ja D (> 30 MW) tuotantomoduulit

Velvoitteet nimettäville osapuolille

- Velvollisuus toteuttaa kantaverkkoyhtiön vaatimat automatiikat (jos näitä on) omassa verkossaan tai laitteissaan
- Velvollisuus noudattaa kantaverkkoyhtiön ohjeita liittyen pätötehon, loistehon ja jännitteen säätöön sekä tuotannon ja kulutuksen irtikytkentään
- Velvollisuus välittää kantaverkkoyhtiön vaatimukset ja ohjeet omaan verkkoonsa liittyneille kantaverkkoyhtiön nimeämille osapuolille
- Testausvaatimukset koskien automatiikoiden toimintaa

Ehdotus merkittäviksi osapuoliksi Käytönpalautussuunnitelman nojalla

- Suoraan kantaverkkoon liittyneet jakeluverkonhaltijat ja suurjännitteisen jakeluverkon haltijat, joiden keskikulutus yli 30 MW (vrt. Fingridin vakavien häiriöiden selvitysohje)
- Olemassa olevat ja uudet tyypin D (> 30 MW) tuotantomoduulit

Velvoitteet nimettäville osapuolille

Järjestelmän varautumissuunnitelman vaatimusten lisäksi:

- 24 h toimintakykyvaatimukset kriittisten työkalujen ja tilojen käytettävyydelle, ml.
  - "kriittiset välineet ja laitteistot"
  - valvomo
  - nimetyt sähköasemat
- 24 h toimintakykyvaatimus puheyhteydelle kantaverkkoyhtiön suuntaan
- Puheviestintäjärjestelmän toteuttaminen siten, että kantaverkkoyhtiöltä tulevat puhelut voidaan priorisoida
- Testaus- ja monitorointivaatimukset koskien automatiikoiden toimintaa ja puhelinyhteyksiä

Julkista kuulemista 10-11.2018 vaativat dokumentit

1. Ehdot ja edellytykset, jotka koskevat sopimus pohjaista toimimista järjestelmän varautumispalvelujen tarjoajana
2. Ehdot ja edellytykset, jotka koskevat sopimus pohjaista toimimista käytönpalautuspalvelujen tarjoajana
3. Markkinatoimintojen keskeytystä ja palautusta koskevat säännöt
4. Taseselvitystä ja säätöenergian selvitystä koskevat erityissäännöt tapauksessa, jossa markkinatoiminnot keskeytetään
5. Testisuunnitelma - määriteltävä järjestelmän varautumissuunnitelman ja käytönpalautussuunnitelman kannalta merkitykselliset laitteet ja valmiudet, jotka on testattava

Energiavirastolle hyväksyttäväksi toimitettavat dokumentit 18.12.2018 mennessä

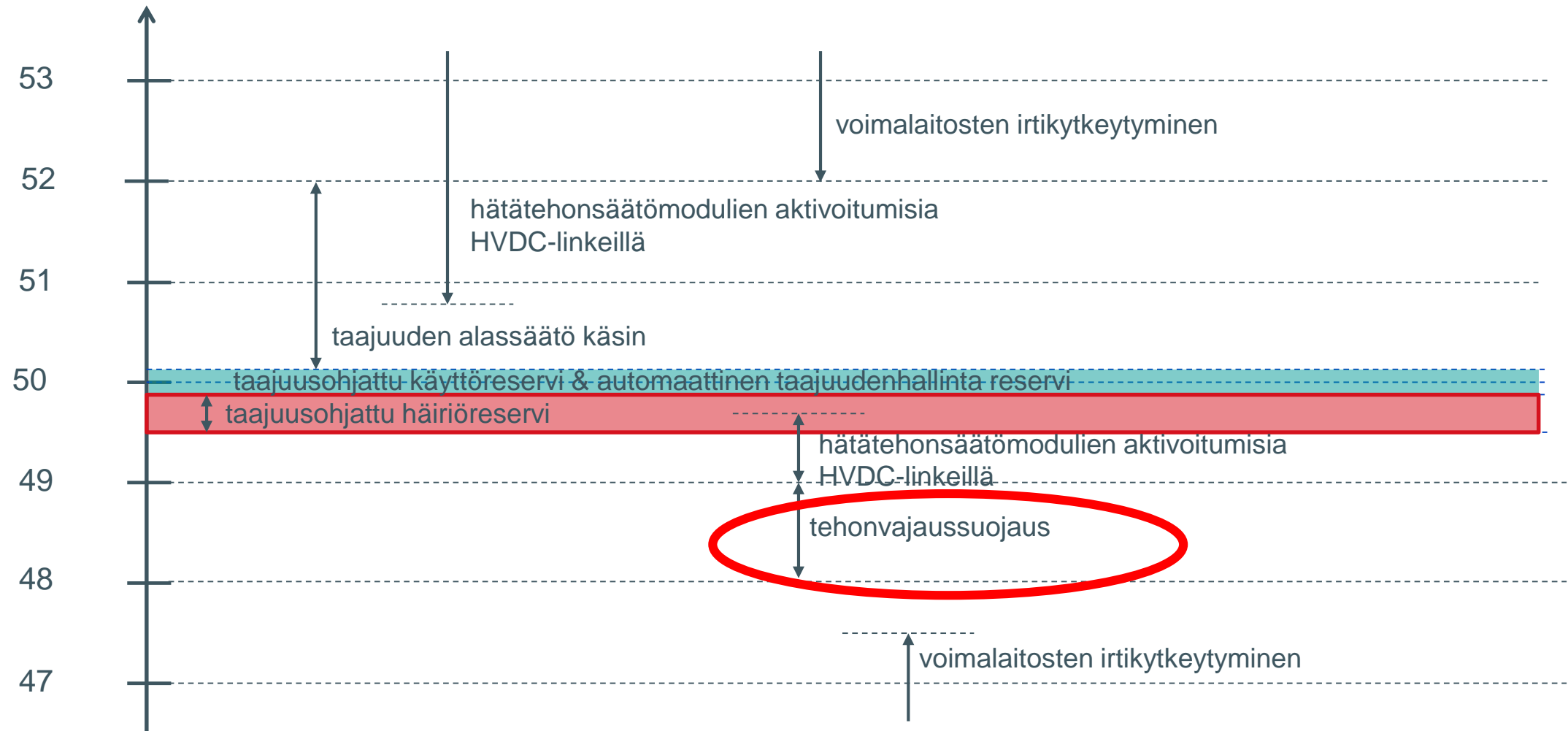
1. Järjestelmän varautumispalvelujen tarjoajana ja käytönpalautuspalvelujen tarjoajana toimimista koskevat ehdot
2. Markkinatoimintojen keskeytystä ja palautusta koskevat säännöt
3. Selvitystä koskevat säännöt tapauksessa, jossa markkinatoiminnot on keskeytetty
4. Testisuunnitelmat
5. Luettelo merkittävistä verkkokäyttäjistä
6. Luettelo ensisijaisista merkittävistä verkkokäyttäjistä

Tehonvajaussuojaus – viimeinen pelastus

- Tehonvajaussuoja irrottaa kulutusta, jos verkosta irtoaa mitoitusvikaa enemmän tuotantoa tai tuontia kerralla
- Jos tehon vajaus on niin suuri, että taajuus alittaa 48,8 Hz, alitaajuusreleet laukaisevat automaattisesti kulutusta tehotilanteen tasapainottamiseksi
- Tehonvajaussuoja on 2000-luvun alkupuolella asennettu osalle kantaverkon sähköasemia. Tehonvajaussuoja ei ole aktivoitunut käytössäolon aikana.

Toimenpiteet, joilla pohjoismaissa hallitaan taajuutta

Tehonvajaussuojan muutostarve

- KOMISSION ASETUS (EU) 2017/2196 sähköverkon hätätilaa ja käytönpalautusta koskevasta verkkosäännöstä velvoittaa TSO:ta luomaan alitaajuudesta aktivoituvan tehonvajaussuojauksen.
- Tehonvajaussuoja on kuvattava osana järjestelmän varautumissuunnitelmaa, joka on saatettava tiedoksi Energiavirastolle joulukuussa 2018.
- 30 % Suomen hetkellisestä kokonaiskuormasta (keskimäärin 3000 MW) on asetuksen mukaan oltava suojan piirissä. Nykyinen suoja kattaa alle 10 % kuormasta (<1000 MW).
- => **Suojaa on muutettava ja laajennettava**

	Nykyinen				
	f (Hz)		Viive (s)		%
Porras	Nopea	Hidas	Nopea	Hidas	kuormasta
1	48.5	48.7	0.15	20	5
2	48.3	48.5	0.15	20	5

	Uusi		
	f (Hz)	Viive(s)	%
Porras		Nopea	kuormasta
1	48.8	0.15	5
2	48.6	0.15	5
3	48.4	0.15	5
4	48.2	0.15	5
5	48	0.15	10

Tehonvajaussuojan toteutusesitys

- Toteutetaan siten, että suojaan on kytketty
  - 30 % jakeluverkon kulutuksesta, keskimäärin noin 2000 MW
  - 30 % kantaverkkoon suoraan liittyneen teollisuuden kulutuksesta, keskimäärin noin 1000 MW
- Jakeluverkonhaltijat toteuttavat suojan alueellaan valitsemallaan tavalla viimeistään 2022
- Fingrid sopii teollisuusasiakkaiden kanssa suojan toteutuksen, valmistuminen viimeistään 2022
- Fingrid antaa tarkemmat määrittelyt suojan toteutuksesta 2019

Yhteenvedo

Sähköverkon hätätilaa ja käytönpalautusta koskeva verkkosäätö tuo Fingridin asiakkaille seuraavia muutoksia

- merkittäviksi nimettävien osapuolten tulee kyetä toimimaan 24 h sähkökatkossa valtakunnallisen sähköhäiriön palautuksen tehtävissä
  - valvomoiden välinen yhteys 24 h
  - Fingridin pyytämien toimenpiteiden suoritus
  - 24 h valmius oltava 18.12.2022
- tehonvajaussuojaus toteutetaan jatkossa siten, että osa siitä sijaitsee jakeluverkossa ja osa kantaverkkoon kytkeytyvässä teollisuudessa
  - tarvittava asennustoimenpiteiden toteutus ja ylläpito määrittelyn mukaisesti
  - toimenpiteet tulee olla valmiit 18.12.2022

Kiitos!

Fingrid Oyj

Läkkisepäntie 21

00620 Helsinki

PL 530, 00101 Helsinki

Puh. 030 395 5000

Fax. 030 395 5196

FINGRID

Energiamesut 2018

Kohti älykästä ja asiakaskeskeistä sähköjärjestelmää

Heidi Uimonen
sähkömarkkina-asiantuntija, markkinaratkaisut, Fingrid Oyj

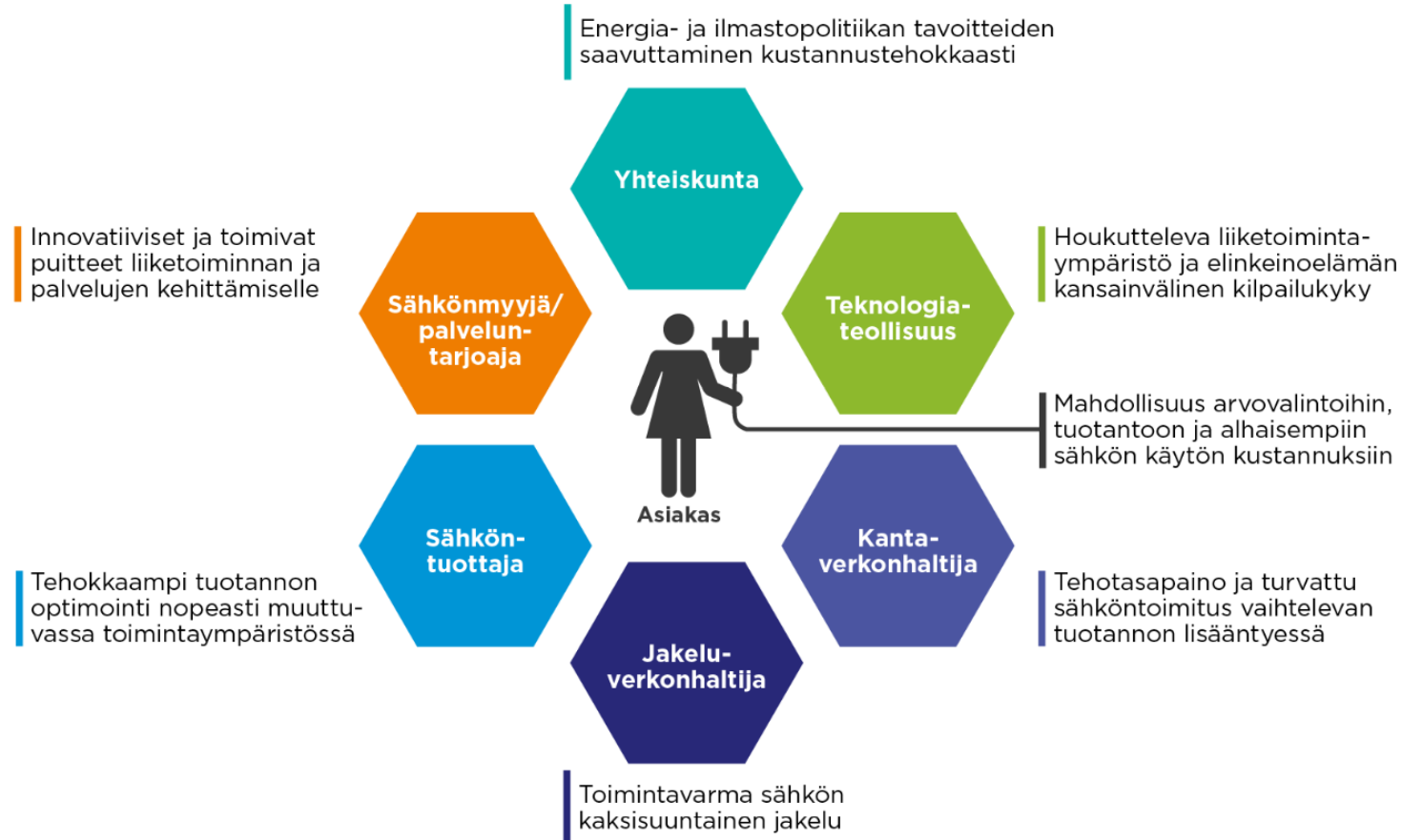
FINGRID

Asiakkaat tarvitaan mukaan rakentamaan puhdasta sähköjärjestelmää

- Joustavan tuotannon väheneminen, pientuotanto ja joustavuuden hajautuminen sekä liikenteen sähköistyminen vaikuttavat koko yhteiskuntaan ja energia-alaan
- TEMin johtama laaja työryhmä selvitti miten voidaan
  1. parantaa asiakkaiden osallistumismahdollisuuksia
  2. edistää toimitusvarmuutta

Älykäs sähköjärjestelmä toimii kustannustehokkaana palvelualustana asiakkaille ja yhteiskunnalle

Älykäs sähköjärjestelmä rakentuu toimivien sähkömarkkinoiden ohjaamana

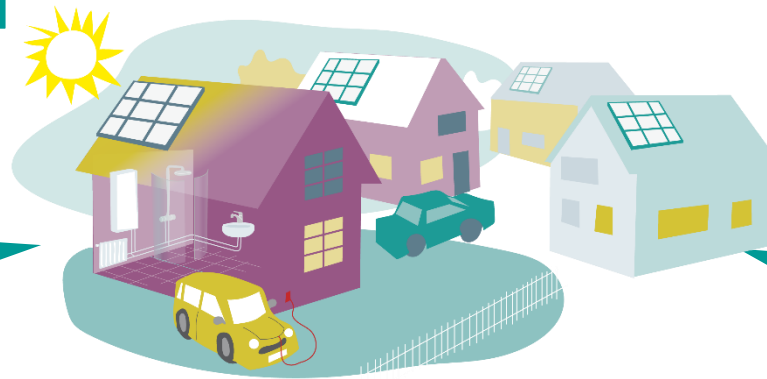
Työryhmältä konkreettisia ehdotuksia selkeille lainsäädännöllisille puitteille markkinaehtoisten palveluiden edistämiseksi

Selkeytetään sähkömarkkinaroolit ja -pelisäännöt

Luodaan riittävät tekniset edellytykset

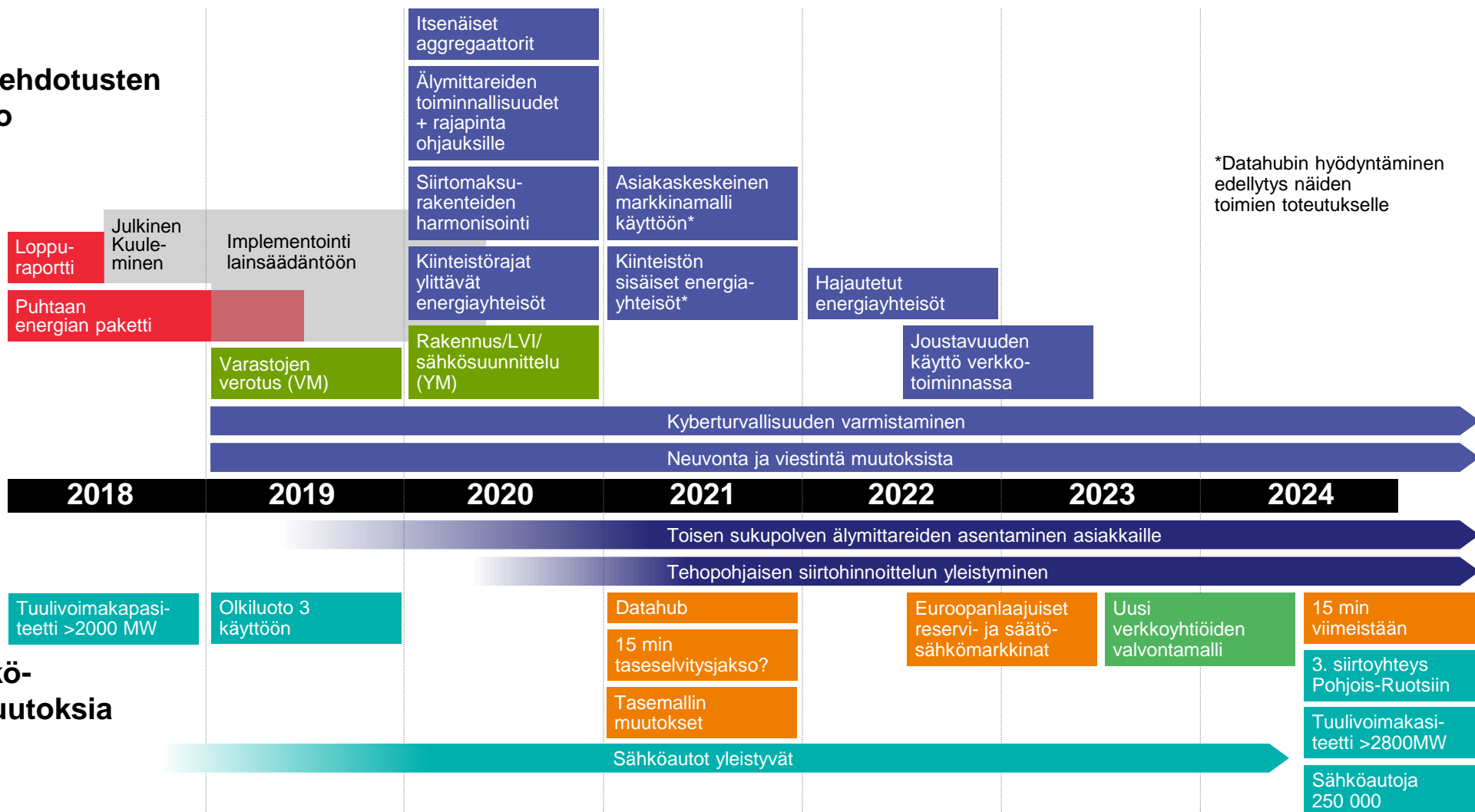
Mahdollistetaan markkinaehtoiset kannusteet

Lisätään toimialarajat ylittävää yhteistyötä

Tiekartta muutosten toteuttamiselle

Työryhmän ehdotusten käyttöönotto

Yleisiä sähkömarkkinamuutoksia

Datahub on tulevaisuuden tiedonvaihtoratkaisu Suomessa

- Strateginen valinta
– paljon mahdollisuuksia
- Datahubin valinnalle on vahvat
laadulliset perusteet
- Datahub on kustannustehokas
ratkaisu

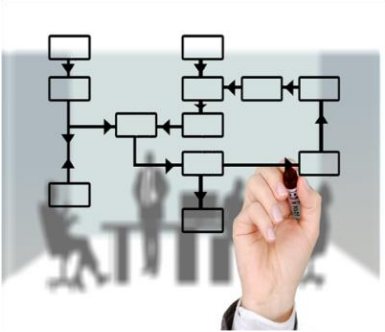
Datahub projektin aikataulu ja vaiheet

- Toimitusprojekti alkoi välittömästi syyskuussa 2018
- Valmistuminen 04/2021
- Käyttöönoton ja Go-Live:n menestyksekkäässä onnistumisessa toimialan yrityksillä suuri merkitys

Organi-soitu-minen	Kokonais-suunnitteluvaihe	Tarkennettu-suunnittelu-vaihe	Kehitys- ja tehdastestausvaihe	Vastaan-ottovaihe	Tuotannollinen vastaanotto- ja käyttöönottovaihe	Käyttö ja takuu
Syys-kuu 2018	Syyskuu - lokakuu 2018	Marraskuu 2018 - tammikuu 2019	Helmikuu - huhtikuu 2019 - 2020	Toukokuu - syyskuu 2020	Lokakuu - maaliskuu 2020 - 2021	Huhtikuu 2021 – huhtikuu 2022

Datahub –projektin tehtäviä 2019

Järjestelmäprojekti

Tietokonversiopalvelu

Lainsäädäntö ja regulaatio

Käyttöönotto- suunnitelmat

Sidosryhmäyhteistyö

Avoin, selkeä, oikea-aikainen ja vuorovaikutteinen viestintä

Kiitos!

Fingrid Oyj

Läkkisepäntie 21

00620 Helsinki

PL 530, 00101 Helsinki

Puh. 030 395 5000

Fax. 030 395 5196

FINGRID